

Is het CDA de kluts kwijt?

Het kabinet Balkenende II haalt zo ongeveer het gehele stelsel van de sociale zekerheid overhoop. Alleen de kinderbijslag blijft nagenoeg onaangetaast. Hoe kan het ook anders met het gezinsvriendelijke CDA in de regering. Toch is het meest opvallende aan het beleid dat elke poging om deze ingrepen vanuit het CDA ideologisch te duiden ontbreekt. Kernwoord in alle departementale begrotingen is de liberale notie van individuele verantwoordelijkheid. De CDA-begrippen 'publieke gerechtigheid', 'gespreide verantwoordelijkheid' of 'de zorgzame samenleving', waarmee CDA-leiders als Lubbers, Van Agt of Brinkman hun beleid verantwoordden, zijn nu in geen velden of wegen te bekennen.

Van de programmatisch-ideologische verdieping die het CDA in de loop van de jaren negentig onder leiding van het Wetenschappelijk Instituut ten deel zou zijn gevallen, zoals CDA-ers zelf graag en vaak beweren, lijkt het CDA als nieuwe regeringspartij dan ook verrassend weinig te profiteren. Het CDA zou de jaren van oppositie benut hebben om het ideeëngoed op orde te krijgen, met een hoofdrol voor het gemeenschapsdenken en het benadrukken van de morele dimensie van tal van maatschappelijke vraagstukken. Helaas is van al die mooie idealen weinig of niets terug te vinden in de voornemens van het kabinet. Of het moet de levensloopregeling zijn waar het CDA zelf vol trots naar verwijst. Maar wie de invulling daarvan analyseert kan niet anders dan tot de conclusie komen dat dit weinig om het lijf heeft. Het is niet meer dan een marginale verruiming van de onder Paars ingevoerde verlofspaarregeling en staat ver af van het CDA-rapport *De druk van de ketel* uit 2001.

Het kabinetsbeleid waar het gaat om vrijwilligerswerk lijkt sterk op gespannen voet te staan met 'het vitaliseren van het authentiek christen-

democratisch gedachtegoed' (Balkenende). Subsidies worden bijna lukraak gekort en afgeknepen. Criteria als nut voor de versterking van de sociale cohesie, of bevordering van het maatschappelijk middenveld en actief burgerschap worden niet eens genoemd. Daardoor kan ook geen onderscheid gemaakt worden tussen het schrappen van subsidies voor golfsport of klootschietverenigingen aan de ene kant, en de speeltuinvereniging en het Rode Kruis aan de andere kant.

De kloof tussen CDA-ideologie en CDA-regeringspraktijk laat zien welke enorme omslag het CDA aan het maken is. Het door het CDA aangevoerde kabinet valt, het is niet anders, nog het best als liberaal-conservatief te karakteriseren. Wat de CDA-kloof ook laat zien, is dat het een hele opgave is om een lange termijn visie te ontwikkelen die een formatie kan doorstaan. Nu de modernisering van de verzorgingsstaat op sociale voorwaarden helaas niet van het CDA is gekomen, ligt er een zware verantwoordelijkheid op de schouders van de PvdA om te laten zien dat er tussen het liberale Amerikaanse model en het traditioneel-paternalistische verzorgingsstaatsmodel wel degelijk een sociaal hoogwaardig alternatief model bestaat. Dat vraagt om een hernieuwde brede visie van de sociaal-democratie. Daarvoor zijn de afgelopen jaren al de nodige elementen aangedragen. Die dienen verder ontwikkeld te worden. Het einddoel: een gerevitaliseerde ideologische verdediging van de verzorgingsstaat met voldoende realiteitszin. De PvdA in oppositie: aan de slag!

JET BUSSEMAKER
Redactieraadlid S&D